

Коляда Я. Ю.

здобувач вищої освіти 1 курсу
юридичного факультету,

Левін О. Л.

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ

Мова – не лише засіб спілкування, а й головний чинник консолідації нації, оскільки забезпечує єдність, вільний і культурний розвиток національної спільноти, стоїть на сторожі збереження національної ідентичності, здорового духовного і ментального розвитку, а отже, виступає могутнім засобом зміцнення національної свідомості.

Значна частина етнічних українців у спілкуванні не користується рідною мовою, відчужена від власної культури, байдуже ставиться до проблем її розвитку. Безперечно, цьому сприяла колоніальна політика імперських держав, насамперед Російської імперії, тоталітарного режиму колишнього Радянського Союзу, спрямована на нищення національної мови, культури, традицій.

Треба зазначити, що державна роль української мови жодним чином не спрямована на обмеження розвитку мов інших етнічних груп. Одержавлення української мови зовсім не означає приниження чи ігнорування російської мови або інших мов інших національних меншин в Україні, а лише відродження й піднесення понищених, поруйнованих українських мови, культури, духовності. Василь Лизанчук вказує: «Ідеться про забезпечення кожному українцеві природного права повернутися до національного джерела, до національного буття. Відомо: щоб дитина успадкувала національно-духовні якості свого народу, його ментальність, її треба виховувати саме рідною мовою. Не можна виховати повноцінного поляка англійською мовою, так само й духовно багатого українського патріота – російською мовою.

Сьогодні відповідальність за реалізацію державної мовної політики в нашій державі покладена на Міністерство культури і туризму. Проте за своїми функціональними обов'язками зазначене міністерство скоріше може виконувати функцію популяризації української мови. На мою думку, за це питання має нести відповідальність Міністерство освіти і науки України. Адже саме засобами освіти, національного виховання уможливується вивчення, утвердження державної мови в суспільстві як чинника зміцнення

національної свідомості.

У багатьох країнах світу, де мовна ситуація набагато краща, ніж в Україні, в парламентах і урядах створені спеціальні органи з мовних питань, наприклад Вищий комітет у справах французької мови у Франції, Британська рада Великобританії, робоча група у справах німецької мови при Міністерстві закордонних справ Німеччини, комісія у справах офіційної мови при парламенті Індії тощо, а також аналогічні державні органи в країнах близького зарубіжжя: Молдові, Казахстані, Естонії та інших країнах.

Таким чином, основною рисою сучасної мовної ситуації в Україні залишається українсько-російська двомовність, водночас продовжується звуження сфери функціонування української мови й відчутно посилюється вплив російської мови на всі сфери суспільного життя, що не сприяє зміцненню української національної свідомості.

Культурно-мовний чинник у становленні української політичної нації є принциповим питанням. Українська політична нація будується на основі цінностей корінного українського етносу, його мови, символіки, звичаїв, традиційних атрибутів державності.

Державність української мови є основою формування сучасної української політичної нації, важливим чинником консолідації українського суспільства, символічним уособленням української державності, гарантією збереження національної ідентичності українського етносу й державної єдності України. Таким чином, українська нація й держава мають забезпечувати відродження й захист української мови, якісну розбудову українського мовного простору.

---

1. Закон про мову в 2021 році. Від 16 січня обслуговування українською та іспити для чиновників URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/movny-zakon-sfera-obsluhovuvannia-derzhavna-mova/31044007.html>.